

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ (ПОЛІЦІЇ) ТА ОРГАНІВ СУДУ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ (АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ)

КАЗАНЧУК Ірина Дмитрівна - кандидат юридичних наук, доцент, член-кореспондент Академії Адміністративно-правових наук, доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4269-2749>

УДК: 351:65.012.8

DOI 10.32782/LAW.UA.2023.4.10

У статті досліджено сучасний стан правового регулювання впровадження технологій штучного інтелекту у діяльність правоохоронних органів і судової гілки влади в Україні. На підставі аналізу нормативно-правових засад та практики використання штучного інтелекту в ряді зарубіжних країн (США, Китай, Аргентина, Велика Британія) вказано, що система на базі штучного інтелекту здатна краще передбачати результат розгляду суддею або органом поліції справи про адміністративне правопорушення. Звернено увагу на те, що в країнах Євросоюзу та Україні активно ведеться робота над адаптацією адміністративного законодавства і розробкою правових норм, що стосуються використання ШІ.

Зроблено висновок про те, що в умовах активної цифровізації функціонування органів державної влади в Україні слід приділити належну увагу правовому регулюванню впровадженню ШІ в діяльність органів суду та правоохоронних органів. Вказано, що завдяки швидкій обробці великого обсягу інформації штучним інтелектом, економії часу, матеріальних і людських затрат значно покращується ефективність роботи українських судів та підрозділів Національної поліції, а також відбувається спрощення процедури прийняття процесуальних рішень під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: *правове регулювання, інформаційні технології, штучний інтелект, провадження у справах про адміністративне правопорушення, правоохоронні органи, поліція, судова влада, зарубіжний досвід.*

Постановка проблеми

Незважаючи на військові дії, в Україні продовжені інтеграційні процеси, які передбачають собою не тільки адаптацію національного адміністративного законодавства до норм і стандартів права Європейського Союзу, але й впровадження інноваційних технологій у діяльність органів державної влади, у тому числі й правоохоронних органів. В умовах сьогодення набирає обертів з популярності технологія штучного інтелекту (Artificial intelligence). Слід визнати, що у всьому світі швидкий розвиток та використання технології штучного інтелекту відбувається у важливих сферах життєдіяльності держави та суспільства: освіті, науці, бізнесі, автомобільній промисловості, обороні, фінансовій сфері тощо. І Україна не виняток. Втім, найбільш суперечливою і нерегульованою в правовому аспекті вбачається використання штучного інтелекту в діяльності органів суду та правоохоронних органів, у тому числі в роботі Національної поліції. Основна причина: на жаль, стан розвитку українського чинного

(адміністративного) законодавства не встигає за швидкими темпами розвитку інноваційних технологій, і як наслідок, у ньому так і не визначений порядок та межі використання штучного інтелекту в діяльності правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремі питання, пов'язані з дослідженням правового регулювання впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльності правоохоронних органів, у своїх наукових працях дослідили такі вітчизняні і зарубіжні науковці, як В.А. Боклаг, Л. Карл Брантінг, М. Берджесс, М.Д. Василенко, С.М. Гусаров, О.Г. Заболотний, С.В. Козловський, Н.І. Красюк, О.М. Охотнікова, О.В. Плахотнік, Г.Сартор, Т.В. Шевченко. Втім, ґрунтовні комплексні дослідження аспектів правового регулювання використання технології штучного інтелекту в діяльності органів суду та правоохоронних органів, на жаль, практично відсутні.

Метою статті є дослідження стану адміністративно-правових засад застосування штучного інтелекту в роботі правоохоронних органів (поліції) та судової гілки влади в розвинутих державах світу, та окреслення перспектив і можливостей впровадження провідного зарубіжного досвіду в діяльності правоохоронних органів (Національній поліції) України.

Виклад основного матеріалу

З науково-технічної точки зору штучний інтелект (далі – ШІ) представляє собою сукупність наук і методів, яка здатна аналізувати інформацію, обробляти дані для розробки дуже складних комп'ютерних задач, розпізнавати образи, розуміти мову та приймати рішення відповідно до певних критеріїв [1, с. 272]. Окрім вирішення проблем, пов'язаних з опрацюванням великого масиву інформації з різних питань, особливістю ШІ є те, що він здатний постійно навчатися і удосконалюватися.

У діяльності органів суду та поліцейських структур багатьох країн світу, зокрема, США, Китаю, Японії, Великої Британії,

Аргентини і ряду країн-членів Євросоюзу швидкими темпами відбувається впровадження технології штучного інтелекту під час здійснення адміністративного чи кримінального провадження, розгляду судами адміністративних справ. Завдяки ШІ можливо не тільки доволі легко і швидко опрацювати великий масив даних та з великою точністю спрогнозувати відсоток вірогідності судового рішення, але, що найголовніше, зробити систему правосуддя справедливою, прозорою та ефективною, тим самим ефективніше здійснюючи забезпечення прав людини.

Передовими користувачами ШІ в роботі правоохоронних органів, насамперед поліції, а також судів залишаються Сполучені Штати Америки, які використовують технології ШІ під час розгляду справ про адміністративні правопорушення та злочини, та допомагають при прийнятті процесуальних рішень. Так, у цій країні суди та органи поліції під час розгляду справ про адміністративні правопорушення використовують систему штучного інтелекту HART [2]. Корисним для запозичення є те, що фахівці, щоб навчити ШІ розбиратися в юридичних колізіях, у систему завантажили базу даних Верховного суду США, яка ведеться з 1791 року. На основі її даних система вибудувала алгоритм, який пророкує рішення судді, ґрунтуючись на 16 параметрах: галузі права, часу, відомостей про конкретного суддю тощо. Відповідно, така система на базі штучного інтелекту здатна краще передбачати результат розгляду адміністративної справи суддею або органом поліції здійснення адміністративного провадження. Таким чином, ґрунтуючись на даних, зібраних за великий історичний період і оброблених алгоритмами машинного навчання, дослідники створили статистичну модель, яку система ШІ використовує для пошуку закономірностей між характеристиками адміністративної справи, аналізує відповідні правові норми і рішення суду. На сьогодні за допомогою цієї моделі ШІ правильно пророкує результат 70,2% адміністративних справ з 28 тисяч, а вирішення окремих суддів система передбачила правильно в 71,9% випадків із 240 тисяч [2].

Активно використовується ШІ в роботі органів поліції Великої Британії. Ця технологія використовує поліцейський архів, вивчаючи рішення, прийняті працівниками поліції протягом конкретного періоду за аналогічними справами в рамках адміністративних проваджень, на підставі чого оцінює ризики, враховуючи різні фактори, та пов'язує їх з подібними правопорушеннями, що сприяє оцінці поліцейськими або органами суду доказів і прийнятті процесуального рішення по справі. При цьому аудит функціонування ШІ, надійність його висновків регулярно проводить поліція.

Втім, «пальма першості» по користуванню ШІ насамперед у роботі судів належить все ж таки Китаю. Саме в цій країні з 2017 році діє онлайн суд у вигляді мобільного додатку головної китайської програми WeChat [3]. У такому випадку розгляд адміністративної справи або здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення відбувається не в приміщенні суду, а у відеочаті, при цьому роль судді виконує аватар, за яким працює ШІ.

Зокрема, у китайських судах задачею роботів із ШІ є ведення баз даних судових справ, реєстрація справ про конкретні склади адміністративних правопорушень, запис судових засідань та розшифровка голосу, а також обслуговування віртуальних судів, у яких адміністративні справи розглядаються дистанційно. І система постійно вдосконалюється. Сьогодні ШІ дозволено рекомендувати суддям закони, нормативні документи та інші подібні судові рішення у кожній адміністративній справі. Цікаво, що технологія ШІ аналізує усі рішення, які ухвалювали судді, законодавчу базу, навчається та дає свої поради щодо схожих справ. Таким чином, система ШІ «зчитує» матеріали справи про адміністративні правопорушення, витягує з них ключову інформацію, а потім автоматично генерує судження на основі критеріїв судження подібних справ, які розглядалися судами в процесі адміністративного провадження. Хотілося б звернути увагу на статистичні дані. Так, у період з 2018 року по 2022 рік судами у великих містах Китаю за допомогою ШІ було розглянуто близько 119 тисяч

адміністративних справ та ухвалено рішення щодо 88 тисяч таких справ [3].

Показові результати має застосування системи штучного інтелекту «Prometea» у роботі судів та правоохоронних органів (поліції) Аргентини під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення та прийняття по ній рішення. Зокрема, система ШІ «Prometea» здатна за 10 секунд винести і оформити судові рішення з ряду категорій адміністративних справ. А отже, можна впевнено казати про ефективність і економічність прийняття процесуальних рішень за допомогою застосування ШІ [4].

У європейських судових системах використання алгоритмів ШІ поки що залишається переважно ініціативою приватного сектору і нечасто інтегрується в діяльність правозахисних та правоохоронних органів. Втім ЄС активно працює над адаптацією законодавства і розробкою правових норм, що стосуються використання ШІ. Починаючи з 2021 року в рамках ЄС розробляється перший у світі закон про ШІ – Artificial Intelligence Act [5]. У проєкті цього Акту надано розгорнуте правове визначення ШІ в ЄС, яке може стати прикладом для впровадження в правові системи інших країн, у тому числі й України. Слід вказати, що в ст. 6 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод закріплене право розгляду справ незалежним і безстороннім судом. Проте в статті 6 цієї Конвенції немає прямої заборони використання ШІ. Також не зазначено, що правосуддя здійснюється лише суддею-людиною, а отже, не заперечує використання ШІ при прийнятті рішення. Конкретизує норму Конвенції стаття 127 Конституції України, у якій закріплено, що правосуддя здійснюють судді та судову владу покладено саме на них [6]. Отже, як ми можемо констатувати, з одного боку, штучний інтелект не може замінити суддів, однак, з іншого боку – і не забороняє залучення ШІ з метою оптимізації роботи суду, а в майбутньому і правоохоронних органів.

Очевидно, що ідея залучення ШІ у сфері правосуддя та в правоохоронній сфері підіймає й низку етичних питань. Тому у

2018 році Європейська комісія з ефективності правосуддя Ради Європи прийняла вагомий міжнародний акт – Етичну хартію по використанню штучного інтелекту в судовій системі та її середовищі. Основною метою Хартії є підвищення ефективності та якості здійснення правосуддя шляхом опрацювання алгоритмами судових рішень і даних при дотриманні основних прав і свобод, які гарантуються, зокрема, ЄКПЛ і Конвенцією Ради Європи про захист персональних даних. Цікаво звернути увагу на те, що в Етичній хартії закріплені основні принципи використання штучного інтелекту під час здійснення правосуддя. Це принципи: 1) дотримання основних прав людини при використанні ШІ; 2) недискримінації, а саме запобігання розвитку будь-якої дискримінації між окремими особами чи групами осіб; 3) якості та безпеки, який стосується обробки судових рішень і даних у безпечному технологічному середовищі; 4) прозорості; 5) неупередженості; 6) справедливості; 7) підконтрольності користувачеві [7, с. 41-42].

Слід визнати, що недоліком ШІ під час розгляду справи про адміністративне правопорушення є також брак такої людської якості, як емпатія (співпереживання особі, щодо якої виносяться рішення про притягнення до відповідальності). Так, якщо суддя може прийняти доводи особи-правопорушника або його захисника в процесі адміністративного провадження, зважаючи, наприклад, на важкі сімейні обставини як пом'якшуючу обставину, проте ШІ ніяких поступок робити не буде.

Дискусійним залишається питання відповідальності. Адже використання штучного інтелекту вказує на наявність у суб'єктів його використання прав, обов'язків і, відповідно, відповідальності. Особливо якщо це стосується діяльності поліції та судів у контексті прийняття ними рішення про притягнення особи до адміністративної відповідальності. У такому випадку виникає доречне питання: Хто ж несе відповідальність за «негативні наслідки» роботи штучного інтелекту під час розгляду в судах адміністративних справ, або в рамках здійснення поліцейським провадження у спра-

вах про адміністративне правопорушення? Оскільки відповідне нормативно-правове регулювання відсутнє, то ж і відповідальність, пов'язана з використанням штучного інтелекту, станом на сьогодні нормативно не закріплена. Слід зазначити, що з метою вирішення цієї проблеми у 2024 році планується проведення засідання Спеціального комітету зі штучного інтелекту при Раді Європи, членом якого є також і Україна. На засіданнях Комітету, зокрема, буде обговорюватися, у тому числі, і питання визначення відповідальності, пов'язаної з використанням штучного інтелекту.

Треба визнати, що в Україні теж були зроблені перші кроки в напрямку формування правового регулювання галузі штучного інтелекту.

Насамперед, головною передумовою впровадження ШІ в Україні, у першу чергу, в діяльності органів суду стало створення у 2018 році Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС), яка передбачає повністю безпаперове діловодство шляхом використання електронного цифрового підпису та електронного документообігу, створення особистих кабінетів з метою вчинення будь-яких процесуальних дій, вдосконалення єдиного державного реєстру судових рішень [8, с. 148], додавши в нього систему гіперпосилань на правові позиції Верховного Суду, що дає змогу алгоритму підібрати релевантне до конкретної справи рішення Верховного Суду та сконструювати без участі людини чернетку рішення.

У цьому аспекті звернемо увагу на те, що відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» забезпечення функціонування ЄСІТС здійснюється поетапно. Так, уже позитивні наслідки має практика, за якою з жовтня 2021 року почали офіційно функціонувати три підсистеми (модулі) ЄСІТС: «Електронний кабінет», «Електронний суд», підсистема відеоконференцзв'язку. Цілком ймовірно, що з часом багато адміністративних спорів можуть бути вирішені за допомогою системи

ШІ в режимі онлайн, що дасть змогу значно розвантажити роботу суддів особливо в умовах воєнного стану.

По-друге, як наслідок впровадження ЄСІТС в Україні сьогодні ефективно функціонує підсистема «Електронний суд», за допомогою якої у кожного учасника судового процесу є можливість самостійно подавати вичерпний перелік позовів, відслідковувати хід розгляду адміністративної справи, подавати процесуальні документи, оплачувати судовий збір і контролювати порядок розгляду адміністративної справи. І всі ці дії відбуваються онлайн. Отже, є надія, що поступово норми адміністративного законодавства України щодо регулювання суспільних відносин у сфері електронного правосуддя (Cyberjustice) та штучного інтелекту відповідатимуть законодавству ЄС, і в результаті, в інтеграційному процесі з ЄС буде досягнута повна уніфікація та гармонізація національного законодавства.

По-третє, у рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, з іншого боку, Україна здійснила важливий крок у напрямку комплексного розвитку електронного урядування відповідно до європейських вимог. Так, у Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленій Розпорядженням Кабінету міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р, запроваджено поширення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій задля забезпечення взаємодії органів влади та громадян [9]. Як показує практика, розвиток доступних та прозорих, безпечних та некорупційних, найменш затратних, швидких та зручних електронних послуг дали змогу з часом покращити якість надання публічних послуг, у тому числі й адміністративних послуг, фізичним та юридичним особам, підвищили їх мобільність та конкурентоспроможність.

По-четверте, на підставі норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності» від 20.03.2023 р. № 2974-IX [10] були внесені зміни до закону України «Про авторське право та суміжні права» від 01.12.2022 р. №2811-IX, внаслідок яких було врегульо-

вано питання авторського права на твори згенеровані комп'ютерною програмою, у тому числі й ШІ.

Але значною подією у спробі належного правового регулювання використання ШІ в діяльності органів державної влади, у тому числі і правоохоронних органів, є прийняття Кабінетом Міністрів України Розпорядження від 02 грудня 2020 р. № 1556-р, яким ухвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні [11]. Саме в цій Концепції вперше на законодавчому рівні надається визначення, мета, принципи та завдання розвитку технологій штучного інтелекту в Україні.

Так, Концепція визначає штучний інтелект як організовану сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань [11].

І все ж таки для світового співтовариства питання впровадження штучного інтелекту в роботі правоохоронних органів і поліції, зокрема, наразі залишається дискусійним та супроводжується різними підходами від активного використання штучного інтелекту при вирішенні різних категорій адміністративних справ до встановлення навіть кримінальної відповідальності за використання алгоритмів штучного інтелекту для прогнозування судових рішень під час розгляду адміністративних справ. Той факт, що українське законодавство не передбачає можливості заміни судді «комп'ютерним алгоритмом», однак, на нашу думку, свої позитиви може мати часткове залучення ШІ в роботі не тільки органів суду в ході прийняття процесуального рішення, але й у роботі підрозділів Національної поліції, зокрема, під час автоматичної фіксації факту порушення правил дорожнього руху. Як бачимо, в Україні існують усі передумови

вважати, що в найближчому майбутньому шанс використання технології ШІ в судах загальної юрисдикції можна оцінювати як надзвичайно високий, а сфера його застосування буде поширена і на роботу поліції, органів прокуратури тощо. Адже за допомогою ШІ є можливість значно прискорити процес обробки даних, розвантажити роботу правоохоронних органів і суддів, та зробити її ефективною. При цьому не слід забувати й про дотримання фундаментальних принципів при використанні ШІ: верховенство права, недискримінація, неупередженість, справедливість, інформаційна безпека та інші.

Втім, вказуючи на позитивні і негативні сторони впровадження ШІ в діяльність правоохоронних органів і органів суду, ми вважаємо, що на часі постала необхідність в прийнятті відповідних законодавчих та підзаконних актів, які будуть урегульовувати суспільні відносини, що складаються під час використання можливостей ШІ у правоохоронній сфері. На сьогодні є необхідність внесення відповідних змін і доповнень до Законів України «Про доступ до публічної інформації», «Про адміністративні послуги» тощо. Крім того, у рамках розвитку електронного урядування в регіонах країни з метою підвищення рівня та якості надання адміністративних послуг потребою часу є належна автоматизація судових процесів шляхом впровадження новітніх інформаційних технологій (каналів). У цьому аспекті слід вказати і на те, що з урахуванням того, що у 2022 році Україна стала країною-кандидатом до ЄС, важливим напрямком подальшого удосконалення адміністративного законодавства вказано гармонізацію його норм з нормами європейського законодавства, у тому числі і в галузі штучного інтелекту.

Висновок

Отже, слід визнати, що в умовах активної цифровізації функціонування органів державної влади слід приділити належну увагу можливостям ШІ як важливого фактору подальшої ефективної й прозорої роботи українських правоохоронних органів та судової гілки влади. Адже завдяки швид-

кій обробці інформації штучним інтелектом та використанні великого обсягу даних система штучного інтелекту в діяльності суду та органів Національної поліції сприятиме підвищенню ефективності при прийнятті процесуальних рішень під час адміністративних проваджень. Іншими словами, модель цифрової автоматизації процесуальних рішень спрощує процедуру їх прийняття в подібних провадженнях у справах про адміністративні правопорушення, що, безумовно, підвищує ефективність усього процесу з погляду економії часу та матеріальних і людських затрат.

Звісно, повноцінне впровадження новітніх технологій, у тому числі таких як ШІ, у діяльності судових органів та правоохоронних органів в Україні є завданням не одного року. Але саме належне правове регулювання ШІ в Україні забезпечить збалансований підхід до використання цієї системи, ефективний захист прав і законних інтересів громадян у правозахисній та правоохоронній сферах, а також подальший розвиток і підтримку інноваційного розвитку країни загалом.

Література

1. Василенко М.Д., Слатвінська В.М. Штучний інтелект в судовій практиці: особливості та його можливості (міжгалузеве дослідження). *Право і суспільство*. №4. 2022. С. 271-278.
2. Американці створили робота-суддю. *Укрінформ* від 11.05.2017. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/2225943-amerikanci-stvorili-robotasuddu.html>
3. Які завдання виконує ШІ у китайських судах. URL: <https://processer.media.ua/rozumni-sudi-u-kitai-yak-voni-pracjujut-ta-chomu-suddi-majut-raditis-zi-shtuchnim-intelektom/>
4. В Аргентині розроблено додаток, який самостійно приймає і формує юридичні рішення. *LegalHub*, 29 жовтня 2019 р. URL: <https://legalhub.online/legaltech/v-argentyni-rozrobлено-dodatok-yakyj-samostijno-pryjmae-iformuye>
5. Барбашин Сергій. Штучний інтелект: правове регулювання в Україні та ЄС. URL: <https://barbashyn.law/statii/shtuchnyj->

[intelekt-pravove-regulyuvannya-v-ukrayini-ta-yes/](#)

6. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. БД «Законодавство України». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

7. Переформатування європейської інтеграції: можливості і ризики для асоціації Україна-ЄС / Сіденко В. та ін. Київ: Заповіт, 2018. 214 с.

8. Василенко М. Д., Шевченко Т.В. Застосування штучного інтелекту в публічному управлінні, судочинстві та правоохоронній діяльності: міждисциплінарне дослідження. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С.148-154.

9. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 № 649-р. БД «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80>

10. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2974-20#Text>

11. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

Kazanchuk I.D.

e-mail: irinakazanchuk@gmail.com

LEGAL PRINCIPLES OF THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT BODIES AND COURT BODIES DURING ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS (ANALYSIS OF FOREIGN AND UKRAINIAN EXPERIENCE)

The article examines the current state of legal regulation of the implementation of artificial intelligence technologies in the activities of law enforcement agencies and the judicial branch of government in Ukraine.

Based on the analysis of legal frameworks and the practice of using artificial intelligence in a number of foreign countries (USA, China, Argentina, Great Britain), it is indicated that the system based on artificial intelligence is better able to predict the result of consideration of a case of an administrative offense by a judge or a police body.

It was concluded that in the conditions of active digitalization of the functioning of state authorities in Ukraine, due attention should be paid to the legal regulation of the implementation of AI in the activities of court and law enforcement agencies. It is indicated that thanks to the rapid processing of a large amount of information by artificial intelligence, the saving of time, material and human costs, the efficiency of the work of Ukrainian courts and units of the National Police is significantly improved, and the procedure for making procedural decisions during proceedings in cases of administrative offenses is simplified.

Key words: legal regulation, information technologies, artificial intelligence, administrative offense proceedings, law enforcement agencies, police, judiciary, foreign experience.